

**СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ
В СТЕПОВИХ ПРОВІНЦІЯХ КАНАДИ 70-90-х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ**

Канада – країна, яка мав багато етнокультурних спільностей. Але небагато з них можуть претендувати на таку важливу роль у розбудові і функціонуванні степових провінцій (Альберти, Саскачевану, Манітоби), як українці. Проте асиміляційні процеси засвідчують, що українське життя у Канаді невпинно скорочується, а українська етнічна група асимілюється.

За приклад можуть служити дані про вживання української мови. Так, кількість тих, що називають українську мову, яку ще розуміють, зменшилась від 1961 р. до 1990 р. на 30 %. Найбільше серед степових провінцій це зменшення зачепило провінцію Саскачеван (близько 40 %)

Серед багатьох причин такого стану з вживанням української мови виділяються безперервний негативний вплив змішаних шлюбів, урбанізаційні процеси та наявність офіційної концепції створення єдиної канадської нації та єдиного канадського народу з перевагою англо-французької культури (країна з двома офіційними мовами: англійською і французькою).

Дані 1981 р. показують, що збереження української мови та її вживання різко знижується у змішаних подружніх парах. Лише трохи більше 20 % всіх шлюбів між особами, з яких хоч одна особа володіє українською мовою були такі, де і чоловік, і жінка називали українську мову своєю рідною мовою. Лише 8 % дітей в таких родинах вживають українську мову вдома.

Українське сільське населення Канади за остання тридцять років зменшилось більше, ніж на 60 %. Одночасно статистичні матеріали не показують зростання кількості осіб серед міського населення в зазначений період. Відповідно зменшення кількості українського сільського населення привело до зменшення числа тих українців-канадців, які розмовляють українською мовою. Тобто, урбанізаційні процеси негативно впливають на збереження української спільноти.

Важливим фактором у життєдіяльності суспільства є народжуваність. За останні тридцять років цей показник також відхилився у бік негативної мітки. У середині 70-х рр. показник народжуваності становив 1,62, що значно нижче простого відтворення. А це означає, що українська спільнота у степових провінціях і завдяки цьому показнику зменшується.

Важливим чинником збереження і розвитку етнічної самосвідомості, а, відповідно і збереження етнічної спільноти, є освіта. Канадські українці у 70-90-х рр. ХХ ст. надавали значну увагу чотирьом аспектам навчання: дошкільне виховання, дво-, тримовні класи і школи, система рідних шкіл на фінансуванні громадських організацій, збереження в шкільній навчальній програмі канадських українців їхніх етнонаціональних зацікавлень.

Навчання української мови в середовищі канадських українців та представників інших етнічних спільностей мав ряд мотивацій:

– В умовах існування незалежної і самостійної Української держави з більш ніж 52 млн населенням, де офіційною державною мовою є українська мова, знання української мови дає успішну можливість знайомитись з здобутками однієї з розвинених націй Європи.

– Міждержавні, дипломатичні і торгові стосунки з Україною передбачають на перспективу вкрай необхідним володіння українською мовою поза її межами.

– Розташування України у центрі перетину шляхів з Азії у Західну Європу і далі за Атлантичний океан та з півночі на південь Європи робить Україну привабливою і для туристичних подорожей, враховуючи сприятливі відпочинкові умови (зона Карпат, Полісся, Поділля, Причорномор'я та Крим).

– Знання української мови є корисними кожній людину, оскільки українська мова, як засвідчують дослідження вчених-лінгвістів, є однією з найдавніших світових мов, вона є корисною для всебічного інтелектуального розвитку людини.

З підвищенням рівня професійної зайнятості жінок можливості домашнього дошкільного виховання знижуються. В середині 70-х рр. ХХ ст. в степових провінціях Канади почали виникати українські садки. Так, 1978 р. при католицькій школі св. Матвія у м. Едмонтоні

засновано український садок і осередок цілодобової опіки. 1986 р. у Вінніпезі відкрився цілодобовий осередок опіки дітей "Садок". Частково обидва садки фінансуються через провінційні дотації. Важливість таких центрів дошкільного українського виховання впливав з того, що діти вже в ранньому віці можуть засвоювати українську культуру та мову. Така система дошкільного виховання дає ґрунт для майбутніх дво-, тримовних програм канадської системи освіти.

Щодо двомовного освітнього виховання, то двомовні (англо-українські і франко-українські) школи існували уже в перші десятиліття ХХ ст., але з початком першої світової війни відповідно парламентського закону від серпня 1914 р. вони були закриті. Хоча в деяких населених українцями місцевостях вони проіснували до 1916 р. Лише на початку 60-х рр. з введенням української мови як офіційно визнаного предмету навчання в середніх школах і на університетському рівні було відновлено систему двомовної освіти. Це дало можливість охопити українським навчанням у середині 80-х рр. декілька тисяч дітей. Щоправда, українською мовою навчали переважно другорядні шкільні дисципліни: фізична культура, охорона здоров'я, образотворче мистецтво, українську мову (один з ґрунтовних предметів). Навчання природничих наук та математики велось англійською або французькою мовами. У деяких школах було введено навчання французькою мовою з четвертого класу, що давало можливість функціонувати тримовності (англійська, французька та українська).

Хоч прийняття такого закону було позитивним явищем, але провінційні уряди не розробили мовної політики до цього законодавства. У багатьох місцевостях степових провінцій батькам і українським організаціям прийшлося подолати немало перешкод, щоб побороти шкільні ради, які мали право діяти на свій розсуд з введенням програм. При Альбертському університеті і провінційному міністерстві освіти в Едмонтоні було створено Регіональний методичний центр української мови, який повинен був займатись питаннями виготовлення навчально-методичних матеріалів для дво-, тримовної програми.

Окремою ланкою в системі українського мовного виховання стоять рідні школи. Найчастіше вони виникали там, де недостатньо учнів для організації дво-, тримовних шкіл чи класів. Особливо зросло значення таких шкіл в останні роки, коли на федеральному і провінційному рівнях різко змінилось позитивне відношення до дво-, тримовного навчання дітей. Як правило, рідні школи виникали в місцевостях, де українське культурне життя мало давні традиції. Функціонували такі школи переважно у суботні та недільні дні.

Конгрес Українців Канади (попередньо "Комітет") розробив програму будування майбутнього українців Канади на ХХІ століття. Важливе місце у цій програмі відведено розвитку української освіти. Серед освітніх завдань виділяються три напрямки: розвиток української двомовної програми та тримовного навчання (англійська, французька і українська мови); максимальна участь у культурному житті громади з метою закріплення та використання української мови; підвищення професійного рівня учителів у всіх українських мовних програмах (двомовних українська мова як предмет, рідних шкіл).

Колодюк І. (Україна)

НАЙГОЛОВНІШІ СВЯТА ЗИМОВОГО ЦИКЛУ В ІСПАНІЇ

В країнах Піренейського півострову – Іспанії та Португалії з давніх давен живуть народи; які близькі між собою по культурі, проте з деякими відмінностями : іспанці, португальці, галісійці, каталонці і баски.

Антична римська культура наклала глибокий відбиток на етнічний образ народів півострову: всі вони на початку нашої ери були романізовані по мові і до сьогодні відомі – разом з італійцями, провансальцями, французами – як романські народи.

Одним з найцікавіших народів Піренейського півострову є, безперечно, іспанці.

Іспанець – людина делікатна, ввічлива, люб'язна і гостинна "mi casa esta a la disposicion de Usted": мій дім у вашому розпорядженні, – каже іспанець. І ці слова щирі, бо навіть річ яка сподобалась гостю буде обов'язково йому подарована. Ніде так, як в Іспанії не розвинена